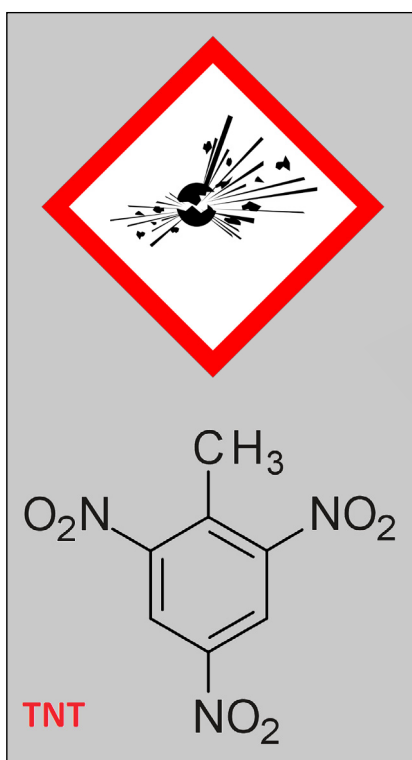

METODICKÝ MATERIÁL pro podporu zpracování systémových částí bezpečnostních dokumentů

Martina Pražáková
Tomáš Dosoudil
Veronika Mikošková
Vilém Sluka
Linda Vachudová

Nový metodický materiál navazuje na Výklad obsahového zaměření jednotlivých položek popisu systému řízení prevence závažných havárií a naplňuje potřebu vysvětlit přetrvávající nejasnosti v interpretaci položek zaměřených na systém řízení PZH a ve způsobu jejich naplnění.

Výzkumný úkol byl zaměřen na podporu specifické skupiny provozovatelů, kteří nakládají s výbušninami, municí, střelivem a pyrotechnickými výrobky s ohledem na skutečnost, že výroba a skladování výbušnin patří mezi vysoce riziková průmyslová odvětví.

Výstupy, kterými jsou metodické, podpůrné a vzdělávací materiály, mohou přispět k zajištění vyšší bezpečnosti při nakládání s výbušnými látkami, tedy v oblasti, kde přetrvává výskyt závažných i smrtelných úrazů.

Metodický materiál pro podporu zpracování systémových částí bezpečnostních dokumentů zpracovávaných podle požadavků zákona o prevenci závažných havárií pro provozovatele v oblasti výroby a skladování výbušnin, střeliva, munice a pyrotechnických výrobků spolu s ostatními výstupy připravenými v rámci stejného projektu, jsou užitečnými pomůckami pro tvorbu bezpečnostních dokumentů podle zákona o prevenci závažných havárií, ale zároveň mohou posloužit jako podpora posuzovací a rozhodovací činnosti týkající se návrhů těchto dokumentů.

■ ÚVOD: Co je smyslem výzkumného úkolu

Jednou z povinností všech provozovatelů objektů zařazených pod působnost zákona č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií (PZH) je zpracovat bezpečnostní program či bezpečnostní zprávu. Součástí těchto bezpečnostních dokumentů jsou části zaměřené na popis zásad, cílů a politiky PZH a popis systému řízení bezpečnosti. Pro zpracování mohou provozovatelé využít vlastní zaměstnance nebo zpracování zadat externě. Požadavky na obsah systémových částí bezpečnostních dokumentů jsou stanoveny vyhláškou č. 227/2015 Sb.

■ HLAVNÍ POZNATKY z výzkumu

Části bezpečnostního programu nebo bezpečnostní zprávy, zaměřené na popis zásad, cílů a politiky PZH a popis systému řízení bezpečnosti (SŘB), se nebudou pro oblast výroby a skladování výbušnin, střeliva, munice a pyrotechnických výrobků zásadně odlišovat od těchto částí zpracovaných pro jiné oblasti. Protože však velmi častou příčinou vzniku nežádoucích událostí je lidský faktor, je třeba věnovat zvýšenou pozornost lidským zdrojům. Při zpracování výše uvedených systémových částí bezpečnostních dokumentů, stejně jako při zavádění popsaných postupů do praxe, je nutné se zaměřit zejména na výběr, školení a výcvik zaměstnanců včetně ověřování jejich znalostí a dovedností, definování povinností a odpovědností, nastavení bezpečných postupů a kontrolu jejich dodržování a stanovení postupů při změnách. Neméně důležitý je aktivní přístup managementu a zájem přijmout bezpečnost provozu za součást pracovních povinností.

Nový metodický materiál navazuje na *Výklad obsahového zaměření jednotlivých položek popisu systému řízení prevence závažných havárií* a naplňuje potřebu vysvětlit přetrvávající nejasnosti v interpretaci položek zaměřených na systém řízení PZH a ve způsobu jejich naplnění. Smyslem materiálu je usnadnit využití stávajících vnitřních předpisů, a tím výrazně omezit rozsah nově zpracovávané dokumentace. Pro tento účel byly identifikovány související požadavky právních předpisů báňské správy a dalších oblastí, které byly přiřazeny k dílčím požadavkům systému řízení PZH. Je tak poukázáno na konkrétní souvislosti mezi jednotlivými oblastmi, a tím naznačena návaznost požadavků v oblasti PZH na již existující vnitřní předpisy provozovatele.

Návaznost požadavků PZH na související předpisy

Souvisejícími předpisy, jejichž požadavky byly pro porovnání jednotlivých oblastí do metodického materiálu zapracovány, jsou právní předpisy státní báňské správy (zákon o výbušninách a jeho prováděcí vy-

hlášky), právní předpisy zaměřené na střelivo, munici a pyrotechnické výrobky (zákon o zbraních, zákon o pyrotechnice a jejich prováděcí předpisy), právní předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci/BOZP (zákoník práce a zákon o zajištění dalších podmínek BOZP) a mezinárodní standardy k zajištění systémů managementu (systémy managementu BOZP, systémy environmentálního managementu).

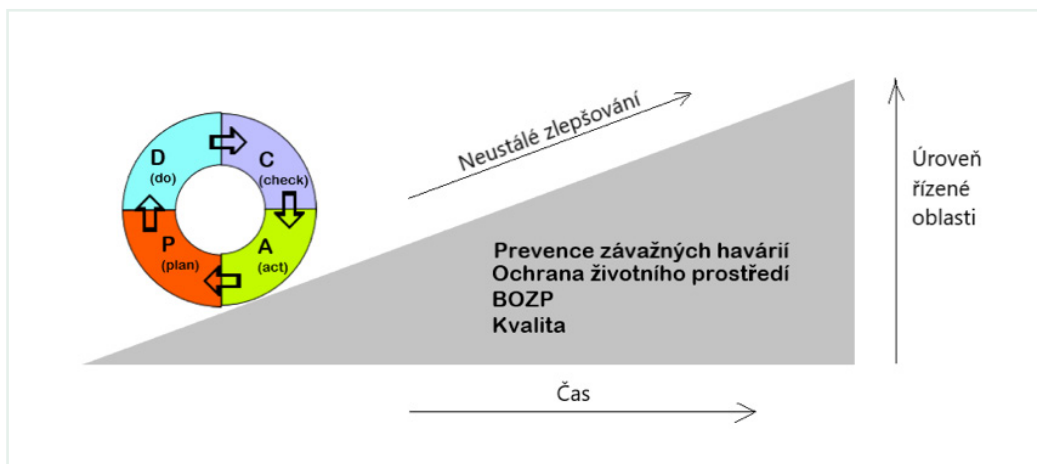
Z požadavků právních předpisů vztahujících se na komodity (výbušniny, munice, střelivo a pyrotechnické výrobky), na které je metodický materiál zaměřen, je největší souvislost s oblastí PZH u požadavků na nakládání s výbušninami. Pro část procesů relevantních z hlediska PZH lze využít vnitřní předpisy zpracované podle právních předpisů báňské správy. Vyhláška č. 327/1992 Sb. stanovuje rozsáhlý soubor požadavků na informace, které musí být zpracovány formou tzv. provozní dokumentace a které jsou rovněž využitelné pro popis systému řízení bezpečnosti. Kromě požadavků na zpracování dokumentace stanovují tyto předpisy řadu dalších požadavků, které jsou shodné s požadavky právních předpisů k PZH, zejména v tematických oblastech Lidské zdroje a Řízení provozu objektu.

Požadavky právních předpisů zaměřených na nakládání se střelivem, municí a pyrotechnickými výrobky se s požadavky na systém řízení PZH překrývají pouze v minimálním rozsahu.

Požadavky na zajištění BOZP jsou stanoveny zákonem práce a navazujícím zákonem č. 309/2006 Sb. Pokud jde o zákoník práce, lze spatřovat průnik s požadavky prevence závažných havárií zejména v části zaměřené na BOZP. Tyto požadavky se promítají nejvíce do tematické oblasti Lidské zdroje. Zákon č. 309/2006 Sb. má pak obdobné požadavky pro zajištění pravidelné a řádné údržby, bezpečnostního značení pracovišť a stanovení bezpečných pracovních postupů.

Další oblastí, kde se požadavky překrývají, jsou systémy řízení podle ISO norem. Podle nich zpracovaná

Smyslem materiálu je usnadnit využití stávajících vnitřních předpisů, a tím výrazně omezit rozsah nově zpracovávané dokumentace. Pro tento účel byly identifikovány související požadavky právních předpisů báňské správy a dalších oblastí.

interní dokumentace popisuje pravidla a zásady, které je možné a výhodné využít pro naplnění požadavků v oblasti PZH. Většinu procesů relevantních pro oblast PZH lze provádět stejným způsobem a podle stejných postupů popsaných ve vnitřních předpisech pro ostatní systémy řízení. Jen je potřeba rozšířit prokazatelně platnost také na oblast PZH a vnitřní předpisy tomu přizpůsobit.

Z řady ISO norem byla pro detailní porovnání vybrána norma ISO 45001 Systémy managementu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci – Požadavky s návodem k použití, protože se svým zaměřením nejvíce blíží požadavkům v oblasti PZH. Struktura ISO norem týkajících se podnikových systémů řízení z roku 2015 (ISO 9001, ISO 14001, ISO 45001) je navzájem kompatibilní, a tak pro provozovatele bude porovnání s články ISO 45001 použitelné i v případě, kdy nemají zavedenou přímo ISO 45001, ale některou jinou normu z této řady.

Závěr

Vlastní metodická část zpracovaná formou tabulky je přehledným souborem požadavků na systém řízení PZH vyplývajících z vyhlášky č. 227/2015 Sb. a obsahuje podrobný návod, jak jednotlivé požadavky zpracovat. Přehled je doplněn o obdobné požadavky dalších právních předpisů a norem, a umožňuje tak snadno ke každé položce identifikovat již zpracované – a s jednotlivými požadavky související – vnitřní dokumenty, které bude možné v maximální míře využít pro zavedení systému řízení PZH. Nahrazením většího množství textu v bezpečnostním dokumentu odkazem na zpracovaný vnitřní předpis dojde k omezení rozsahu nově zpracovávané dokumentace a omezení nežádoucích duplicit (týká se asi pětina dílčích požadavků). Lze předpokládat, že přiřazení obdobných požadavků již aplikovaných předpisů povede také k lepšímu pochopení zejména těch položek, u kterých vznikají nejasnosti.

Dosažený VÝSLEDEK

Metodický materiál pro podporu zpracování systémových částí bezpečnostních dokumentů zpracovávaných podle požadavků zákona o prevenci závažných havárií pro provozovatele v oblasti výroby a skladování výbušnin, střeliva, munice a pyrotechnických výrobků

Tento výsledek byl finančně podpořen z institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace na léta 2018–2022 a je součástí výzkumného úkolu 03-2020-VÚBP Specifikace požadavků zákona o prevenci závažných havárií v oblasti výroby a skladování výbušnin, střeliva, munice a pyrotechnických výrobků, řešeného Výzkumným ústavem bezpečnosti práce, v. v. i., v letech 2020–2021.

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons [Uveďte původ – zachovejte licenci] 4.0 Mezinárodní veřejná licence.

© Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i., 2021

Nahrazením většího množství textu v bezpečnostním dokumentu odkazem na zpracovaný vnitřní předpis dojde k omezení rozsahu nově zpracovávané dokumentace a omezení nežádoucích duplicit.

Zdroj:

Metodický materiál pro podporu zpracování systémových částí bezpečnostních dokumentů zpracovávaných podle požadavků zákona o prevenci závažných havárií pro provozovatele v oblasti výroby a skladování výbušnin, střeliva, munice a pyrotechnických výrobků. Praha: VÚBP, 2021. Dostupný z: <https://vubp.cz/soubory/vyzkum/projekty/03-2020-VUBP/Priloha-2-Metodicky-material-Systemove-casti.pdf>

Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i. Jeruzalémská 1283/9 110 00 Praha 1 – Nové Město

tel.: +420 221 015 844
vubp@vubp-praha.cz
datová schránka: yí6jvet
www.vubp.cz

© Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i. Praha, 2021

Policy Brief VÚBP, v. v. i. ISSN 2695-1606